

Asia: SMDno-2018-2296

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelma

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton (SUH) lausunto Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmasta

Toimintaohjelman missio ”Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki 2025” on erittäin kannatettava ja ohjaa onnettomuuksien ehkäisytyötä oikeaan suuntaan: ihmisten ja heidän yhteisöjensä arjen toimintaympäristöihin.

Toimintaohjelma on laaja ja kattava strateginen ohjelma, joka kannustaa monialaiseen ja verkostomaiseen toimintaan, mikä on välttämätöntä esiin nostettujen turvallisuuteen vaikuttavien moniulotteisten ilmiöiden ratkaisemiseksi. Positiivista on, että lasten ja nuorten turvallisuuspääoman kasvattaminen ja ihmisten osaamisen, toimintavalmiuksien sekä asenteiden parantaminen on ohjelmassa keskeisessä roolissa.

Lasten ja nuorten lisäksi toimintaohjelmassa on nostettu esiin niin ikään myös SUH:n näkökulmasta tärkeinä erityisinä kohderyhminä maahanmuuttajat sekä ikäihmiset, kotihoidon asiakkaat ja aistirajoitteiset. Jälkimmäistä ryhmää tosin olisi perusteltua laajentaa aistirajoitteisten lisäksi sisältämään myös muut eri tavoin toimintakyvyltään rajoittuneet, kuten liikunta- tai kognitiivisesti rajoitteiset. Lisäksi on syytä huomioida lasten ja nuorten ryhmässä erityisesti esimerkiksi vamman tai etnisen taustan takia erityisen haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret.

Ohjelmassa on tuotu esiin, että tulevaisuudessa onnettomuuksien ehkäisemisessä tulee reagoida kohderyhmittäin tunnistettuihin turvallisuusosaamisen puutteisiin ja esimerkiksi proaktiivista viestintää ja turvallisuuskasvatusta tulee suunnata nykyistä huomattavasti kohdennetummin. Tämä on erittäin kannatettava suuntaus, joskin se vaatii lisää tutkittua tietoa sekä onnettomuuksiin ja

niiden ehkäisyyn liittyvän olemassa olevan datan tarkempaa analyysiä kohderyhmien priorisoimiseksi. On myös toivottavaa, että tulevaisuudessa pelastustoimessa kerätty tieto olisi avoimesti kaikkien onnettomuuksien ehkäisyä tekevien toimijoiden käytettävissä.

Toimintaohjelmasta ei käy ilmi, miten se suhteutuu esimerkiksi STM:n koordinoimaan koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelmaan tai THL:n koordinoimaan kansalliseen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelmaan. Kyseiset eri laaja-alaiset ohjelmat sisältävät kuitenkin paljon yhtäläisyyksiä nyt valmistellut toimintaohjelman kanssa ja niiden toteuttamisessa on mukana useita eri valtionhallinnon aloja ja lukuisia onnettomuuksien ehkäisyn kannalta keskeisiä sidosryhmiä. Toivottavaa olisi, että nämä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön hallinnonalan ohjelmat toimisivat toisiaan täydentäen ja tiiviissä vuoropuhelussa, jotta vältytään mahdollisilta päällekkäisyyksiltä.

Toimintaohjelman haastavin osuus on vaikuttavuustavoitteista johdetut teot ja niiden toteuttaminen. Osin teot ovat hyvin erimitallisia. Toiset ovat erittäin yksityiskohtaisia, mutta osa teoista on vielä hyvin yleisellä tasolla kirjattuja ja konkreettisuus uupuu. Tämä voi vaikeuttaa erityisesti pelastusalan ulkopuolisten keskeisten toimijoiden sitoutumista toimintaohjelman toteuttamiseen, mikä voi olla koko ohjelman toteutumisen kannalta kriittistä.

Lähtökohdiltaan toimintaohjelma on erinomainen. Vaikuttavuusajattelun ja ihmisten nostaminen toiminnan keskiöön on jo sinänsä arvokasta ja tavoiteltavaa. SUH haluaa olla jatkossakin mukana yhteisessä työssä erityisesti vedessä, vesillä ja veden äärellä tapahtuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Konkreettista yhteistyötä pelastustoimen kanssa on tehty jo liki 30 vuoden ajan muun muassa Viisaasti Vesillä -vesiturvallisuuskampanjassa. Tänä aikana SUH on yhdessä pelastuslaitosten kanssa tavoittanut kymmeniä tuhansia lapsia ja nuoria, joille on opastettu tietoja ja taitoja itsensä ja muiden pelastamiseksi onnettomuuden sattuessa.

Heinonen Kristiina
Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto